

РУСКИ АКАДЕМИК ОЛЕГ Н. ТРУБАЧОВ О ЕТНОГЕНЕЗИ СЛОВЕНА

ПОДУНАВЉЕ СЛОВЕНСКА

КОЛЕВКА

● Проучавајући низ година прасловенски језик знаменити лингвист дошао до закључка да Словени имају много јаче везе са западним и јужним Европљанима, што значи да у Подунавље нису дошли већ да су у њему одувек били ● Књига академика Трубачова о етногенези Словена ускоро и код нас

Панонија и средње Подунавље је прапостојбина старих Словена. Они, дакле, нису дошли у ове пределе из области северно од Карпата, како се сматра у тренутно званично прихваћеној историји.

Ово је суштина теорије о пореклу Словена, коју је поставио академик Олег Н. Трубачов, руски лингвист светског гласа, који се бави етногенезом. Са Трубачовим смо разговарали приликом његовог недавног боравка у Београду.

Званично први пут Трубачов је ову своју тезу изнео серијом чланака под насловом „Наука о језику и етногенеза Словена“, који су почетком, 80. година излазили у академском часопису „Језичка питања“ у Москви. Касније, Трубачов је ту серију чланака допунио и објавио књигу „Етногенеза и култура древних Словена“ — лингвистичко истраживање.

— Сам језички материјал на коме сам радио много раније подстакао ме је на размишљање у том правцу и извођење ове теорије. У својој докторској дисертацији „Занатска терминологија словенских језика“ (1966), истраживао сам лексичку терминологије грнчарства, ткања, обраде дрвета и метала. Ту сам пронашао и извлачио термине оруђа и поступака израде тих производа и са етимолошког становишта облике тих речи поредио са речима из других индоевропских језика. Још тада сам дошао до закључка да Словени својом лексиком, делатношћу и опште начином живота нису били оријентисани на везу са балтичким народима већ пре свега на везу са западним Европљанима.

● Стара идеја

● КОЈИ су кључни аргументи за Вашу теорију?

— У постављању ове своје теорије користио сам се аргументима из историјске и археолошке литерарне грађе и наравно, оним што су писали и говорили моји претходници. Мислим, пре свега, на мишљење великог научника, последњег великана славистике из прве половине и средине 19. века, Павла Јосифа Шафарика. Он је поставио и утврдио тезу да Словени у Европу и на Дунав, нису ниоткуда дошли, већ да су овде староседеоци. Но, та идеја је веома стара. Прецизно, у научној форми она се јавља још почетком 12. века у летопису „Повест о давним временима“, старог руског хроничара и летописца Нестора. Ту налазимо буквално следеће речи: „После много времена дођоше Словени дунавски и тамо где је сада

угарска и бугарска земља“. Ове речи „после много времена“ могле би да збуне и наведу на помисао да су Словени били на неком другом месту. Међутим, те речи треба тумачити у складу са библијским предањем о зидању и паду Вавилонске куле. Значи „после много времена“ мисли се на време од тренутка када је Бог казнио људе за гордост, јер су се усудили да зидају кулу до неба, тако што им је помешао језике и расејао их по свету.

Наравно, највише сам се ослањао на аргументе из власти те науке, лингвистике, науке о језику.

● Већ 20 година радите са својим сарадницима у Москви на Етимолошком речнику словенских језика. Колико вам је тај рад на реконструкцији прасловенског језика омогућио да дођете до поткрепљујућих података за вашу теорију?

— Тај језички материјал ми је послужио као темељ за основну аргументацију теорије о средњем Подунављу као прапостојбини Словена. Наука о језику, упоредно проучавање словенских и индоевропских језика, служи ми као основни извор аргументације за моја истраживања. У лексички словенских језика, стручњаци за порекло речи, етимолози, проналазе међусобне везе словенских језика, као и њихове везе са другим сродним језицима. Једно време превладавало је мишљење, а многи га заступају и данас, да су једно довољно дуго време Словени били у вези са балтичким народима, и то нама познатим и народима и њиховим језицима, литванским, летонским и изумрлим старопруским.

● Шта Ви мислите о тој вези?

— Мени се све више и више чини да су те везе Словена са балтичким народима биле секундарне, другоразредне, а да је заправо примарна била веза Словена са западним Индоевропљанима: Германима, Келтима, старим Италијанима, заправо Латинима. Та стара веза нама, мени, дозвољава да прадомовину Словена пре тражимо у западнијим, можда чак и јужнијим реонима Европе. Суштина је у томе да сматрам да је прадомовина Словена била јужно од Карпата јер то нам потврђују детаљи примарних изоглосних веза које налазимо. Те изоглосе везују древне Словене и словенске језике са старим суседима са запада. Могућа стара веза Словена са латинским језиком постојала је пре две хи-

СТАРА — НОВА ТЕОРИЈА: Трубачов потписује уговор са Мирославом Петровић, која ће његове књиге објављивати на српском

љадите године старе ере, зато што су се касније носиоци латинског језика преселили на Апенинско полуострво из централне Европе, где су по свему судећи, Словени остали да живе. У исто време сами балтички народи, са којима Словене радо везују, били су у вези на истоку са балканским Индоевропљанима, са Трачанима, на источном делу Балканског полуострва, и са своје стране ти Балти нису учествовали и утицали на словенско-латинске односе.

● Несторов летопис

● ЛИНГВИСТИ, али и археолози пронашли су много

заједничких веза између Келта и Словена.

— Међу њима постоји много заједничких веза зато што су древни Келти широко насељавали Европу. Осим целе Француске и југа Немачке ширили су се кроз Аустрију и средње Подунавље, о чему постоје археолошки докази. Ту у Подунављу су вероватно и дошли у везу са Словенима. О томе нам говори и знаменита епизода о Валохима из Несторовог летописа. Веома прецизно и трезвено Несторов је сакупио чињенице из свога времена, не измишљајући и не фантазирајући. Ту епизоду о Валохима треба тумачити у духу келтско-словенских односа. У њој се каже да су Валоси

НА СРПСКОМ

КЊИГЕ и радови академика Трубачова код нас могу да се набаве веома тешко и то углавном на руском или у ретким приватним преводима који су умножавани фотокопирањем. Међутим, током свог недавног боравка у нашој земљи он је потписао уговор о издавању својих дела са ИПА „Мирослав“ у Београду.

Уредница ове издавачке куће Мирослава Петровић најавила је ускоро и на нашем језику дела Олега Н. Трубачова „Етногенеза и култура старих Словена“, у преводу проф. др Радмила Маројевића.

дошли и потиснули Словене, населили се на том подручју, а Словени су одатле отишли и населили се на Висли. Постоје сумње у ту интерпретацију, јер је много познатије касније значење речи Валох.

● Шта је заправо тачно?

то је управо прича од мало пре да су последњег века нове ере дошли Келти и потиснули Словене. Тешкоћа је у томе што је летописац Нестор то забележио тек приближно хиљаду година после догађаја, који се сачувао и преноси као етничко сећање, што говори о његовом значају. Међутим, гледано кроз призму етимолошке анализе Нестор даје најстарије значење речи Волох која означава Келте и вредност његових података је велика...

Марија ПЕТРИЧЕВИЋ